

Zárónyilatkozat

A volt Szovjetunió és a volt kommunista blokk kormányfőihez, parlamenti képviselőihez és vezetőihez

A konferencia résztvevői hiszik, hogy a börtönreform ugyanúgy, mint az egész büntetőjogi rendszer reformja a kommunizmustól megszabadult országokban életbevágóan fontos feladat, mind a demokrácia ezen országokbéli győzelme, mind a világközösség jövője szempontjából. Az évtizedek alatt kialakult Gulag-rendszer még jelen van és éppoly fenyegető az emberi faj jövőjére nézve, mint a nukleáris létesítmények voltak, melyekre 1986. április 26. előtt csupán néhány újságíró és az újdonsült környezetvédő mozgalmak képviselői hívták fel a figyelmet.

A konferencia résztvevői üdvözlik azon erőfeszítéseket, amelyeket a volt totalitárius országok végrehajtó testületei és parlamentjei tettek annak érdekében, hogy törvényhozásukat, büntetőjoguk gyakorlatát és stratégiáját megváltoztassák abból a célból, hogy azt a nemzetközi börtönnormákhoz alakítsák. Lengyelország, Kazahsztán és Magyarország jelentős haladást ért el e területen. A résztvevők felismerték azon, az Orosz Föderáció BTK.-járól szóló 1992. június 12-i törvény-módosítási illetve kiegészítési javaslat hallatlan jelentőségét, amely az irányú készségét fejezi ki, hogy az orosz hatóságok megszabaduljanak a fogvatartottak embertelen bánásmódjának gyakorlatától, és hogy lerombolják a Gulag-rendszert, amely gazdasági érdekből használ rabszolgamunkát. Mindazonáltal a résztvevők rámutattak a törvényjavaslat hibáira, nevezetesen arra, hogy az nem tér ki egy a büntetés-végrehajtást hatékonyan ellenőrző mechanizmus kialakításának kérdésére. Az orosz hatóságok nem annyira a bűnmegelőzés eszközeinek fejlesztése, mintsem a bűnüldöző szervek erősítése, centralizálása oldaláról közelítik meg a problémát. Az ilyen szemléletű törvényhozás, illetve szűk látókörű kormányzati gondolkodás azt eredményezi, hogy a törvények nem elég hatékonyak, az állam pedig képtelen a társadalmat megvédeni a bűnözéstől és a helyi hatóságok önkényétől.

Az orosz büntetés-végrehajtás intézményeiben még mindig tömegesen fordul elő az emberi jogok megsértése, az embertelen bánásmód. A halálbüntetés alkalmazása indokolatlanul széles körű. A résztvevők teljesen tudatában vannak azoknak az akadályoknak, amelyek gátolják a korábbi totalitárius országokban folyó reformokat. Az országos és nemzetközi „nem-kormányzati” (non-governmental) szervezetek kétszáz arra, hogy segítséget nyújtsanak ezen országok kormányainak a gondok orvoslásában, egyben hangsúlyozzák a közöttük létrejövő építő párbeszéd szükségességét. Az új orosz kormány múlt évben történt beiktatása óta, úgy látjuk, e párbeszéd megszüntetése, illetve a média ellenőrzés alá vonása felé mutat a tendencia.

A konferencia résztvevői megoldási javaslatokat terjesztettek elő a fentebb említett problémák megoldására. Ezen előterjesztést elküldjük a dokumentum címzettjeinek, valamint — amennyiben lehetséges — az érintett szerveknek és nyilvános szervezeteknek.

Határozat

A halálbüntetés mint büntetőszankció

A halálbüntetés büntetőszankcióként való alkalmazásáról folyó vita során a résztvevők többsége (írók, újságírók, jogászok, orvosok, emberi jogi aktivisták) annak eltörlése mellett foglalt állást. A halálbüntetés az emberi élet államérdekből történő tudatos kioltása. Mindemellett fennáll a veszélye annak, hogy azt a politikai harc eszközeként használják.

A világszerte elterjedt gyakorlatot figyelembe véve elkerülhetetlen az ítélezési hibák előfordulása. Amíg a halálbüntetést alkalmazzák, az emberi jogok és normák megsértésének visszafordíthatatlan következményei lehetnek. Ebben a helyzetben elengedhetetlennek tartjuk olyan pótlólagos garanciák nyújtását, amelyek azokban az esetekben, melyekben halálos ítéletet szabnak ki, megfelelő vizsgálatot biztosítanak. Javasoljuk egy képzett, független szakértőkből álló bizottság létrehozását, amely a garanciát jelentené.

Amennyiben e bizottság úgy találná, hogy az emberi jogok sérelmet szenvedtek az eljárás során, ez szilárd alapot jelentene a további vizsgálathoz.

A bizottság által jelzett törvénytelenység akkor lenne kiküszöbölhetőnek tekinthető, ha az adott bűncselekményért kiszabott halálbüntetést az ügyész és a bizottság is ratifikálja.

A résztvevők felhívják a volt Szovjetunió tagköztársaságainak parlamentjeit, hogy fontolják meg e dokumentum ajánlásait, és új büntetőtörvényeik előkészítésénél és ratifikálásánál vegyék figyelembe ezen előterjesztést. Tartsanak parlamenti meghallgatásokat a halálbüntetés kiszabásáról és végrehajtásáról.

A résztvevők a következőket terjesztik elő a volt tagköztársaságok parlamentjei illetve végrehajtó hatalmi vezetői elé, a halálbüntetés eltörlése céljából:

1. Tegyenek közzé moratóriumot a halálbüntetés végrehajtásával kapcsolatban.
2. A halálbüntetés alternatívájaként vezessék be az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetési formáját.
3. A szándék beteljesítéseként az orosz és néhány más ország alkotmányában deklarálják a halálbüntetés fokozatos eltörlését.

Petrovo-Dalnyeje, moszkvai terület
1992. november 15–19.

A konferencia résztvevői